

INTRODUCERE

Profesiile din domeniul serviciilor umane depun un efort accentuat cu scopul de a păstra și de a restabili igiena mentală al individului. Aceste eforturi rămân deseori izolate, deoarece lipsesc acele elemente de legătură care ar putea răspândi nivelul individual pe plan social și comunitar. Acest lucru înseamnă că, în cele mai multe cazuri, munca terapeutică a psihologului și munca de educație și instruire a pedagogului rămân izolate. Ajutorul clinic se rezumă pe bolnav sau, ceea ce este și mai grav, asupra părților corporale ale bolnavului. Asemănător, consilierul spiritual este axat numai pe salvarea sufletească. Toate aceste lucruri nu sunt combinate în activități comune, nu formează un mediu social în care diferitele abordări s-ar putea lega în activități comune privind îmbogățirea reciprocă și promovarea sănătății mentale. Deseori, în mod autodestructiv, societatea opune rezistență acelor efecte care ar putea dezvolta sănătatea mentală proprie. Câteodată se opune schimbărilor, alteori sacrifică valorile umane în numele competiției sau al spiritului epocii.

Suntem adepții modelului sănătății comunitare și suntem convinși că promovarea igienei mentale nu poate fi redus numai pe păstrarea sănătății mentale individuale ci trebuie extins, incluzând comunitatea. Totodată cooperarea tuturor serviciilor umane pot contribui la dezvoltarea unei societăți sănătoase. În concepția noastră promovarea sănătății mentale cuprinde fiecare efort individual sau de grup care sprijină impunerea concepțiilor referitoare la sănătatea mentală. Înseamnă deopotrivă concepție, atitudine, practică și teorie, domeniu de activitate și sistem instituțional.

În general, specialiștii acceptă faptul că noțiunea de sănătate mentală include mai mult decât absența îmbolnăvirilor. Noțiunea menționată- limitată și limitatoare-poate fi numită și sănătate mentală negativă. Acest lucru exprimă în ce măsură apar problemele mentale în viața subiectului sub forma simptomelor și disturbantelor, ceea ce este utilizat deseori ca și sinonima “nesănătății” mentale (*mental ill-health*). Este un echilibru menținut de interacția numeroșilor factori biologice, psihologice, culturale și spirituale și sunt influențate de condițiile și structurile sociale. În contrast, sănătatea mentală pozitivă poate fi văzut ca o valoare independentă sau o resursă care include elemente de coping cât și eforturi depuse în scopul prevenirii îmbolnăvirilor somatice și psihice în acele cazuri, când subiectul se confruntă cu experiențe dăunătoare sănătății mentale. Sănătatea mentală pozitivă nu este doar o stare ci și un scop și o aspirație care este direcționat în special spre dezvoltarea calității vieții și a valorilor prosociale, spre încurajarea atitudinii pozitive față de viață, în acest fel contribuind la întărirea valorilor morale pozitive și la diminuarea manifestațiilor self-destructive și antisociale, adică ai indicatorilor de sănătate mentală negativă. În viziunea noastră sănătatea mentală pozitivă și negativă nu sunt polurile extreme ale unui continuum, ci două dimensiuni ale interpretării personalității sănătoase.

Dictaturile consideră inamici toate acele comportamente, care au ca scop crearea unui subiect autonom și al omului comunitar, înnăbușind toate acele încercări care sunt direcționate spre construirea unui spirit independent și orientat spre comunitate.

Acesta este motivul pentru care deceniile după cel de-al doilea război mondial nu au fost prielnice nici pentru psihoterapie, nici pentru autocunoaștere nici pentru manifestări religioase, ci numai unei pedagogii ai cărei scop a fost “fabricarea” unei personalități docile și uniforme. Statul, prin încercarea de a exercita control asupra fiecărei sfere ale vieții cotidiene, restrânge mecanismele auto-organizatoare ale societății civile. Munca de team și activitățile de grup sunt discriminate: funcționarea grupurilor de autocunoaștere sunt descurajate în afara limitelor stricte și oficiale.

Cetățenii sistemului socialist au împărtășit aceeași situație. Deoarece nu puteau înființa grupuri în propria lor țară, nu au reușit nici stabilirea legăturilor cu alte țări. Deoarece și scriptualitatea a stat sub controlul statului, nici experiențele modeste nu au devenit publice. Când sistemul sovietic s-a destrămat în 1989, atenția s-a focalizat asupra izolării de Occident. De înțeles, dar totodată de regretat este faptul că în această perioadă a fost dezavantajat construirea legăturilor reciproce cu țările Central și Est europene și de atunci cei neimplicați nu au recunoscut valorile ieșite în evidență după dictatură.

Putem stabili ca scop construirea unei relații reciproce între țările Central și Est europene și nu putem renunța la restabilirea legăturilor întrerupte dintre cele două părți ale continentului. Pe o parte, istoria comună și similaritățile din trecut sprijină rațional și afectiv drumul cooperării, iar pe cealaltă parte, viziunea, speranța și scopurile unui viitor european comun ne unesc pe noi toți. Între trecut și viitor, situația, problemele și experiențele noastre sunt asemănătoare dar nu și similare. Acestea se pot completa și îmbogăți reciproc, contribuind la atingerea unui scop comun, la diminuarea factorilor îmbolnăvitori și la promovarea sănătății mentale. Pentru a fi înțeleși avem nevoie de un limbaj comun, pentru a putea împărtăși experiențele și de a reflecta asupra acestora. Acest jurnal are menirea de a contribui la acest proces, prin dialoguri dintre comunități restrânse și mai largi, în slujba acelei realități multicolore, care nu se compune nu numai din pedagogie, asistență socială, medicină, teologie, mass media, activitate politică și legislație ci mai degrabă din individuri, familii, comunitate și societate.

Budapesta, 1 iulie 2006

Comisia de redacție